

(Fortsættelse 70):

SPILOPMAGERNE I JÆGERSBORGGADE

Sommeren 1945 havde mine to brødre, Benny på 11 år og Bent på 8 år, tilbragt hele skoleferien hos vores farforældre i Majbølle på Lolland, hvor de befandt sig vældig godt. Drengene holdt meget af deres farmor og bedstefar, og disse holdt på deres side også meget af de to kække drenge, skønt de lavede mange spilopper. 4-årige Lizzie tullede rundt hjemme hos mor i den forholdsvis mørke Jægersborggade, men mor, der jo ellers ikke gerne vovede sig uden for døren, tog hende med ned i gården, hvor far havde anbragt en lille sandkasse, så hun kunne lege med skovl, spand og vandkande og lave sandkager. Lizzie havde dog også fået sig en legekammerat, en jævnaldrende pige ved navn Judy, som boede i ejendommen lige over for den, vi boede i.

I den nævnte ejendom boede forresten også en temmelig buttet, vel omkring 40-45 årig dame, som ofte skældte ud på Benny og Bent og deres kammerater, når de f.eks. løb og spillede bold eller legede andre former for lege ude på gaden, hvor de gav deres livs-glæde højlydte udtryk. Det hændte da jævnligt, at den pågældende dame åbnede sit vindue og skældte børnene ud, men det imponerede dem ikke. Tværtimod grinede de højlydt ad hende, fordi hun i sin store ophidselse dels var ildrød i sit fedladne ansigt og dels stammede usædvanlig kraftigt. Børnene kaldte hende derfor "stammehakkeren", hvilket de morede sig enormt over.

Mine to brødre var et par raske drenge, som tilbragte deres fritid efter skoletid med enten at lege i gårdene, hvad de faktisk ikke måtte, eller ovre i Nørrebro-parken ved Stefansgade for enden af Jægersborggade. I vores gård var der, i lighed med, hvad tilfældet var i de andre gårde, opsat et skilt, som forkyndte: "Al leg og boldspil i gården forbudt!". Men disse skilte blev overhovedet ikke respekteret af børnene, undtagen når ejendommenes viceværter kom og skældte ud og jog børnene væk. Vores far, der jo også var vicevært i den ejendom, vi boede i, var dog meget sjældent hjemme om dagen, så han kendte af gode grunde ikke noget til, at drengene og deres kammerater jævnligt legede nede i gården. Men til min store overraskelse hændte det lejlighedsvis, at mor syntes at larmen fra de legende børn i gården var for meget, og så åbnede hun vinduet og skældte ud og bad dem om at forsvinde.

Der var for øvrigt også en anden og nok så streng ordenshåndhæver i vores ejendom, og det var indehaversken af ismejeriet i nr. 27, frk. Tommerup, som jævnligt skældte voldsomt ud på børnene, når de dristede sig til at lege i gården. Men det morede dem kun at se hende vred og ophidset, så de nøjedes i reglen med at grine og lege videre. Når far så kom hjem fra arbejde, beklagede

Frk. Tommerup sig gerne til ham og sagde, om han dog ikke kunne opdrage sine uvorne unger noget bedre. Det lod han sig dog ikke sige to gange, men vendte i stedet sagen på hovedet og skældte den stridslystne dame ud for det værste, hvilket fik hende til at smække sin dør bag sig. Hun og far var tit uvenner, men lige så ofte hændte det at frk. Tommerup kaldte på ham, når han f.eks. gik og fejede gård eller gade, og sagde: "Rasmussen! Vil De ikke komme ind og få en øl?" Og hvis han var i humør til det, svarede han gerne: "Jo tak! Men jeg skal lige feje færdig først."

De eventyrlystne drenge, Benny, Bent og deres kammerat Kaj, legede også en leg, de kaldte at "planke den". Legen bestod i, at de klatrede op på toppen af plankeværket og hoppede ned på f.eks. et cykelskurtag på den anden side. Der var bare den ulempe ved legen, at plankeværkerne dengang var forsynet med i reglen to rader pigtråd foroven, og det skete derfor så godt som uundgåeligt hver gang, Benny og Bent klatrede over planke-værkerne, at de rev hul på en bluse, et bukseben eller på buksebagen. Det var noget, der kunne få mor til at blive vred, for det betød, at hullet skulle lappes, fordi der sjældent var råd til at købe nye bukser til drengene, og mor følte det som en social derangering, at hendes børn skulle være nødt til at gå med lappet tøj. Mærkeligt nok, så fik drengene i reglen kun overfladiske rifter på arme eller ben, hvorimod det var sjældent, at de rev sig til blods. Og selvom det ind imellem skete, så tog de meget sjældent notits af det.

Om foråret og sommeren legede Benny og Bent også ofte ovre ved Ladegårdsåen, som løb langs med Ågade på den anden side af Borups Allé og parallelt med denne. I forbindelse med Ågades regulering i 1942 blev den del af Ladegårdsåen, der lå fra lidt før Jagtvej og ind mod Åboulevarden, overdækket, men det stykke af åen, der lå mod nordvest, fik indtil videre lov til at ligge som hidtil. Det var her, drengene fangede karper, hundestejler, haletudser og frøer, som dog alle straks blev sat fri igen. Især Bent var meget interesseret i dyrene, og det hændte en gang imellem, at han kom hjem med lommerne fulde af smådyr som frøer, firben og sågar snoge. Dem lagde han op i den brede vindueskarm i soveværelset, og her kunne han sidde i timevis og studere, hvad dyrene foretog sig. Da mor så, hvad han havde bragt med sig hjem, himlede hun op og forlangte, at han øjeblikkelig skulle skille sig af med de ækle dyr. Men uanset om mor skældte ud eller ej, bar han altid dyrene tilbage til Ladegårdsåen, hvor han satte dem ud igen.

SPARSOM FRITID

Men ellers var det ikke megen lejlighed, jeg havde til at følge med i, hvad der foregik derhjemme, for jeg passede jo dels undervisningen på Akademiet for fri og merkantil Kunst, og dels arbejdede jeg hos Tekno Reklame. I

sommerhalvåret tilbragte jeg ofte aftenerne sammen med Alice. Vi mødtes som tidligere nævnt ovre ved "vores" bænk på Assistens Kirkegård, men lørdag og søndag blev hun nødt til at være sammen med sine forældre og sin familie, så vi sås derfor så godt som aldrig i weekenderne. Forholdet mellem hende og mig var blevet lidt anspændt efter den ubehagelige oplevelse, vi havde haft på befrielsesaftenen, som vi i lighed med så mange andre af gadens beboere tilbragte i Hukket mellem Jægersborggade og Kronborggade, hvor hendes bror var kommet forbi og med stor kraft havde skilt vores hænder fra hinanden, hvorefter han uden et ord forsvandt lige så pludseligt som han var kommet. Den oplevelse havde ingen af os glemt, og vi vidste at den betød, at broderen - måske forståeligt nok - misbilligede den situation, at hans 14-årige lillesøster åbenbart var forelsket i en 16-årig starut omme fra den socialt laverestående Jægersborggade.

Siden da havde Alice som allerede omtalt måttet lyve sig til at være sammen med mig, idet hun havde lavet en aftale med sin veninde, Karen, min kammerat Jørgens søster, om at hun havde været på besøg hos hende, hvis nogen skulle finde på at spørge. Dertil kom, at efteråret nærmede sig, så det efterhånden ville blive for koldt til at opholde sig udendørs i længere tid ad gangen, så fremtiden tegnede sig lidt usikker for Alices og mit forhold, og det følte vi vistnok begge. Muligheden for at vi lejlighedsvis ville kunne mødes hos Jørgens forældre, var dog stadigvæk til stede, men det betød at vi måtte lade som om vi blot var almindelige gode kammerater, medens vi opholdt os der.

MIT EGET STILFÆRDIGE LIV

Weekenderne tilbragte jeg derfor oftest med at tegne i dagtimerne, medens lørdag aftenerne og søndag eftermiddagene i reglen var forbeholdt samværet med mine to kammerater, Jørgen og Jørn. Det hændte jævnlig, at vi sammen gik i biografen til eftermiddagsforestillingen kl.16, men ellers stod vi gerne nede på gaden foran Jørns opgang og sludrede om løst og fast. Men når vi gik i biografen, var det gerne i en af de biografer, der lå nogenlunde inden for samme, ikke alt for store radius fra Jægersborggade/Kronborggade. I Colosseum, som vi kaldte Colossen, kunne man fra den 6. august se den danske farce "Panik i familien", der var instrueret af makkerparret Alice O'Fredericks og Lau jun., og som havde en række kendte skuespillere i hovedrollerne, med Ib Schønberg og Chr. Arhoff i spidsen. Men det, der havde særlig interesse for mig, var den forfilm, der vistnes sammen med hovedfilmen. Det var nemlig Dahl Mikkelsens alias Mik's anden Ferd'nand-tegnefilm, "Ferd'nand på bjørnejagt". Det blev desværre også hans sidste korte tegnefilm her i landet, idet problemet med tegnefilm i Danmark især på den tid var finansieringen, og enkeltstående korte tegnefilm kunne man ikke få spilleindtægter ind på. Året efter valgte Mik da også at emigrere til USA, mere præcist til Californien, hvor han søgte ind hos

Disney, men da han ikke var tilfreds med de tilbudte løn- og arbejdsvilkår, skabte han sig en levevej ved at fortsætte og koncentrere sig om at tegne sin internationalt berømte tegneserie "Ferd'nand". Senere lavede han dog også nogle enkelte tegnefilm med Ferd'nand til amerikansk TV. Men hans egentlige levebrød blev opdræt af kyllinger, chickens, som amerikanerne betragtede som deres yndlingsspise, i slagtet og grillet form forstås.

Som tidligere og flere gange omtalt, var de amerikanske spillefilm vendt tilbage til de danske biografer allerede få dage efter besættelsens ophør, mere præcist den 6. maj 1945. Og det er utroligt så hurtigt, man atter vænnede sig til som en selvfølgelighed, at gå i biografen og se en amerikansk eller engelsk film. En af de film, Jørgen, Jørn og jeg så i Odeon i august 1945 var "Gunga Din" (1939), baseret på en fortælling af Rudyard Kipling, og hvis dramatiske handling udspilles i Indien. I hovedrollerne kunne man se Cary Grant, Victor McLaglen og Douglas Fairbanks Jr.. Filmen var forbudt for børn, men det var ikke noget problem længere for os tre ungersvende, i al fald ikke for Jørn og mig, der begge var fyldt 16 år. Jørgen var derimod stadigvæk 15 år, men kunne sagtens gå for at være en 16-årig, og derfor havde vi ingen besvær med at komme ind. Forresten var der aldrig nogen af biografpersonalet i de nævnte biografer, der spurgte os om vores alder.

Som ligeledes tidligere omtalt, var den første amerikanske film, jeg selv fik at se efter befrielsen, den højdramatiske og chokerende krigsfilm "Air Force", som jeg så i Alexandra den 6. maj 1945, og på det tidspunkt var jeg endnu ikke fyldt 16 år. Men blandt de efterhånden mange andre amerikanske film, vi tre knægte så i efterårs- og vintersæsonen 1945, enten sammen eller hver for sig, var f.eks. "Sergent York" med Gary Cooper, som vistes i Nora Bio i september, "Sådan er livet" med Mickey Rooney i Roxy. I den anden uge af september viste Colossen "En dag i Cirkus", med de berømte og fuldstændig skøre Marx Brothers. Men der var naturligvis flere andre amerikanske film, som vi så, enten i de ovenfor nævnte biografer eller i biografer som Fasan, Regina og Bispebjerg Bio, hvor vi dog sjældnere kom. Regina var mest kendt for sine dobbeltprogrammer, som for det meste bestod af en kriminalfilm og en Western, for den sidst-nævntes vedkommende i nogle tilfælde med vores store helt, John Wayne, i hovedrollen. Han havde i løbet af 1930'erne indspillet så mange cowboyfilm, at der var nok at tage af for de biografer, der spillede matinéfilm lørdag og søndag. Men disse film begyndte nu at virke kedsommelige og ligegyldige på mig, uanset at jeg syntes Wayne var en udmærket skuespiller.

Fra nu af var det en helt anden type film, der interesserede og fængede mig. Men det var desværre film, som mine to kammerater syntes var kedsommelige og uinteressante. Derfor gik jeg i reglen alene ind og så disse film. En af de film,

jeg så i denne periode, og som gjorde et stort og uudsletteligt indtryk på mig, var den realistiske engelske spillefilm *In Which We Serve* (1942; "Havet er vor skæbne"), instrueret af Noel Coward, som også spillede en af filmens hovedroller.

Vi er kronologisk set nu nået frem til september måned 1945, og kan her bl.a. konstatere, at forbindelsen med det store udland begyndte at blive genoprettet, idet der den 4. september afgik den første rutemaskine efter krigen fra København til London.

Året 1946 var præget af, at Samfundslivet og det sociale liv langsomt og næsten umærkeligt vendte tilbage til før-krigssituationen, hvilket vil sige til det, der blev betegnet som normale tilstande. Den 2. januar forlængedes sporvognenes køretid til 23,30, og det bevirkede bl.a., at kulturarrangementer og forlystelser, herunder restauranter, biografteatre og teatre kunne holde længere åbent om aftenen, lige som folk kunne vende senere hjem fra besøg hos familie, venner og bekendte. Restriktionerne i lukketiden for restauranter og forlystelseslivet i det hele taget, hævedes 25. april og 1. maj blev sporvognenes og S-togenes køretid forlænget.

Tilværelsen formede sig tilfredsstillende, i hvert fald set og oplevet fra mit personlige standpunkt og synspunkt. Jeg var ovenud glad for at gå på tegneskolen, idet tegnefaget var min store lidenskab på den tid. Det gjaldt for mig om at lære så meget om faget som muligt og som mine evner rakte til. Det gik også ret godt med familielivet, og det var en stor glæde og betryggende for far, at han havde fået et fast arbejde i et brændselsfirma, hvor han fortrinsvis skulle save brænde til forskellige fyringsformål. Han virkede i alt fald glad for arbejdet og selvfølgelig ikke mindst for den relativt faste indtægt, så længe det varede, for det havde han ikke været vant til i mange år. Fritid havde han ikke meget af, og en del af den, han havde, blev især brugt på hans bijob som vicevært, et arbejde, der gav rigelig beskæftigelse året rundt.

Mor havde det så vidt jeg kunne bedømme også nogenlunde godt, og var især ret interesseret i at sy kjoler til nu cirka 5-årige Lizzie og sig selv, og mor var god til både at tilskære kjolestof og sy på maskine, den elektriske, som hun stadigvæk havde, også selvom hun ikke mere syede for nogen tøjfabrikant. Benny og Bent havde nok at se til med skolegang og fritidsfornøjelser, så tiden løb også hurtigt for dem i hverdagen.

Den 18. januar var det mors og Lizzies fælles fødselsdag. Mor blev 38 år og lille Lizzie bare 5 år, men kvik var og forblev hun, og temperamentet og gå-på-modet fejlede bestemt heller ikke noget. I øvrigt gik hun fortsat til akrobatik og ballet hos den russiske lærerinde omme på Nørrebrogade. Støttet af sin – vores

– ambitiøse mor, drømte Lizzie om at blive 'rigtig' balletdanserinde, når hun blev voksen.

Den fælles fødselsdag blev formentlig fejret som den plejede, hvilket vil sige, at i hvert fald mormor og morfar kom på visit og mor og søster fik hver en gave, sikkert et eller andet stykke tøj, eller måske et stykke legetøj til Lizzie. Fætter Dennis var jo ikke længere en selvskreven gæst, idet han så vidt jeg husker, havde taget hyre som dæksdreng på et skib, hvor også vores fælles morbror, Thorkild, var forhyret, men som søfyrbøder. Dennis var derfor nu blevet så 'voksen', at han havde sine egne interesser og gik sine egne veje. Det var i øvrigt ikke almindeligt, at nogen af mors søskende kom på besøg på fødselsdage, lige som vi normalt heller ikke besøgte dem. Og bedstefar besøgte os faktisk aldrig nogensinde i København, det var kun farmor, som lejlighedsvis kom på besøg og i reglen blev et par dage. Det hændte også, at onkel Johannes og tante Alma besøgte os, men det skete meget sjældent, så vidt jeg husker gjorde de det kun et par gange i de år, hvor jeg selv boede hjemme hos mine forældre.

Den 27. januar 1946 fyldte far 42 år, men hans fødselsdag blev stort set aldrig fejret efter at vi var flyttet til København i april 1939. Og han fik faktisk aldrig gaver, hverken af mor eller os børn, ikke før vi selv blev voksne og kunne betale med vores egne penge. Dog, gave fik far dog i reglen af sine forældre, nemlig i form af de naturalier, som f. eks. and og flæskesteg og lignende, som blev sendt til os ved juletid, og som vi alle nød godt af og som desuden sparede på de husholdningspenge, som far jo altid betalte til mor, som sjældent havde egne indtægter.

Men i øvrigt gik livet herhjemme snart igen i sin vante gænge, og til en normalisering af situationen bidrog også, at elektricitetsrationeringen, som allerede var indført 25. september 1939, ophævedes den 9. februar. Ophævelsen gjaldt dog ikke for reklamebelysningen, men restriktionerne blev opretholdt endnu i et par år, til de den 27. august 1948 blev lempet, således at det var tilladt at anvende neonbelysning til udvendig illumination og reklamebelysning. Noget, der for den udvendige illuminations vedkommende ikke mindst havde betydning for Tivoli.

(Fortsættes i afsnit 71)